

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.10.2002, sp. zn. 25 Cdo 1753/2002, ECLI:CZ:NS:2002:25.CDO.1753.2002.1

Číslo: 35/2003

Právní věta:

Okolnost, že nebyl vydán zákonem stanovený právní předpis ministerstva s úpravou podrobností poskytování náhrad škod způsobených zvěří, jejíž početní stavy nelze lovem snižovat (§ 34 odst. 3 zákona č. 23/1962 Sb., o myslivosti), nevylučuje odpovědnost státu za škodu, jsou-li splněny její zákonné předpoklady dané tímto ustanovením. Způsob a rozsah náhrady škod vzniklých v období před 10. 5. 2000 se řídil obecnými ustanoveními občanského zákoníku o náhradě škody.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.10.2002

Spisová značka: 25 Cdo 1753/2002

Číslo rozhodnutí: 35

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody

Předpisy: § 34 odst. 3 předpisu č. 23/1962Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce se domáhal náhrady škody ve výši 94 500 Kč způsobené vydrou říční (Lutra lutra), jejíž početní stavy nemohou být lovem snižovány, na rybách chovaných jím v rybářských revírech Č. 1, Č. 2, Ch. potok 1, K. potok 1, M. 5P, V. 17 a V. 28 v okrese Č. K., za období od 16. 5. 1998 do 31. 12. 1998. Podle žalobce žalovaná odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem podle zákona č. 82/1998 Sb. a podle § 415 a § 420 obč. zák., neboť jednak nenahradila žalobci škodu, ačkoliv za ni odpovídá objektivně podle § 34 odst. 3 zákona č. 512/1992 Sb., jednak nesplnila ani povinnost uloženou jí uvedeným ustanovením, neboť nevydala vyhlášku stanovící podrobnosti odškodnění.

Rozsudek Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 22. 9. 2000, jímž byla žalované uložena povinnost zaplatit žalobci částku 94 500 Kč, jímž byla žaloba ohledně 3% úroku z prodlení z této částky za dobu od 16. 5. 1998 do 16. 5. 2000 zamítnuta a jímž bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a vůči státu, byl k odvolání žalované usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 5. 1. 2001 zrušen s výjimkou výroku o zamítnutí příslušenství ze žalované částky a věc byla soudu prvního stupně v tomto rozsahu vrácena k dalšímu řízení. Odvolací

soud dospěl k závěru, že rozsudek soudu prvního stupně je nepřezkoumatelný, neobsahuje řádné právní posouzení věci ve smyslu ustanovení § 157 odst. 2 o. s. ř. a není z něj patrné, zda žalovaná odpovídá žalobci za škodu podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, nebo podle občanského zákoníku.

O k r e s n í s o u d v Českém Krumlově rozsudkem ze dne 26. 3. 2001 uložil žalované, aby zaplatila žalobci částku 94 500 Kč, a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a vůči státu. Dovodil, že žalobce je ve sporu aktivně legitimován, neboť na základě rozhodnutí Ministerstva zemědělství a výživy ČR bezplatně vykonává rybářské právo mimo jiné ve výše citovaných revírech. Žalovaná mu za škodu způsobenou konzumací ryb vydrou říční neodpovídá podle § 13 zákona č. 82/1998 Sb., neboť tato škoda nebyla způsobena nesprávným úředním postupem státu, ani podle § 420 odst. 1 a § 415 obč. zák., neboť žalovaná neporušila žádnou právní povinnost. Odpovědnost žalované však vyplývá přímo z ustanovení § 34 odst. 3 zákona o myslivosti, podle něž škody způsobené zvěří, jejíž početní stavy nemohou být lovem snižovány, hradí stát. Podle vyhlášky č. 395/1992 Sb., která provádí zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, je vydra říční silně ohroženým druhem a tedy zvláště chráněným druhem živočicha, jehož početní stavy nemohou být lovem snižovány. Zákon č. 115/2000 Sb., o náhradách škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, na daný případ nelze použít, neboť škoda žalobci vznikla před nabytím jeho účinnosti, tj. před 10. 5. 2000 (§ 12 cit. zák.); výši škody proto soud určil podle znaleckého posudku Ing. S. L., znalce z oboru vodního hospodářství, odvětví rybářství a rybníkářství, který při nesporném zjištění, že vydra říční je v regionu přemnožený druh, vyšel ze žalobcem doložených seznamů rybářských revírů, přehledů o vysazování násad do revíru a vyhodnocování úlovků a násad a za použití vlastních poznatků a statistických údajů a výsledků sledování života vydry říční na území ČR i v dané lokalitě pak určil množství a hodnotu ryb zkonzumovaných v předmětném období vydrou částkou 94 500 Kč.

K odvolání žalované K r a j s k ý s o u d v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 19. 9. 2001 rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu zamítl, a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů ve vztahu mezi účastníky a vůči státu. Ztotožnil se se závěry soudu prvního stupně v tom, že je vyloučena odpovědnost žalované za škodu způsobenou žalobci podle zákona č. 82/1998 Sb. i podle ustanovení § 415 a § 420 obč. zák. Podle odvolacího soudu však podmínky, za nichž lze požadovat náhradu škody způsobenou zvěří, jejíž početní stavy nemohou být lovem snižovány, a rozsah této náhrady (odpovědnost podle § 34 odst. 3 zákona o myslivosti), stanoví Ministerstvo financí České republiky, Ministerstvo zemědělství České republiky a Ministerstvo životního prostředí České republiky obecně závazným právním předpisem. Tímto předpisem se stal až zákon č. 115/2000 Sb., o náhradách škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, který nabyl účinnosti dne 10. 5. 2000, z jehož ustanovení § 12 odst. 1 ovšem vyplývá, že podle tohoto zákona a za podmínek v něm stanovených lze odškodnit pouze škody vzniklé po datu jeho účinnosti. V daném případě se žalobce domáhá náhrady škody za období před nabytím účinnosti tohoto zákona, aniž do té doby existoval právní předpis, který by upravoval podmínky pro přiznání náhrady škody a její rozsah; v důsledku absence tohoto předpisu nelze žalobci náhradu škody, jejíž výše je s ohledem na učiněný závěr podle odvolacího soudu nepodstatná, přiznat.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce dovolání, v němž s odkazem na ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. vytýká odvolacímu soudu nesprávné právní posouzení věci. Podle dovolatele okolnost, že v době vzniku škody nebyl vydán obecně závazný právní předpis (§ 34 odst. 3, věta druhá, zákona o myslivosti), nemůže jít k tíži poškozeného. Zákon o myslivosti „nepochybně a nezvratně“ stanoví, že škody způsobené zvěří, jejíž početní stavy nemohou být lovem snižovány, hradí stát. Vydra říční patří mezi živočichy, jimž je podle zákona o ochraně přírody a krajiny, ve spojení s prováděcí vyhláškou Ministerstva životního prostředí ČR č. 395/1992 Sb., přiznán zvláštní statut ochrany, takže pro

případ, že její početní stavy nemohou být lovem snižovány a je jí způsobena škoda, musí za škodu nést odpovědnost stát, za nějž jedná příslušný orgán státní správy (rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 3. 11. 1999, sp. zn. 25 Cdo 2246/98). Navrhl, aby dovolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d jako soud dovolací věc projednal podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2001, neboť dovoláním je napadeno rozhodnutí odvolacího soudu vydané po 1. 1. 2001 a po řízení provedeném podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2001 (srov. část dvanáctou, hlavu I, bod 17. zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po přezkoumání věci dospěl k závěru, že dovolání žalobce, které je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., je důvodné. Proto zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc u vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Podle § 34 odst. 3 zákona č. 23/1962 Sb., o myslivosti, ve znění zákonů č. 146/1971 Sb., č. 96/1977 Sb., č. 143/1991 Sb., č. 270/1992 Sb. a č. 289/1995 Sb. (tj. ve znění účinném do 27. 9. 1999 – tedy v době, kdy vznikla žalobcem tvrzená škoda) škody způsobené zvěří, jejíž početní stavy nemohou být lovem snižovány, hradí stát. Podrobnosti stanoví Ministerstvo financí České republiky, Ministerstvo zemědělství České republiky a Ministerstvo životního prostředí České republiky obecně závazným právním předpisem.

Podle § 50 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění zákonů č. 347/1992 Sb., č. 289/1995 Sb., č. 3/1997 Sb., č. 16/1997 Sb. a 123/1998 Sb., je zakázáno škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů, zejména je chytat, chovat v zajetí, rušit, zraňovat nebo usmrctvat. Není dovoleno sbírat, ničit, poškozovat či přemísťovat jejich vývojová stadia nebo jimi užívaná sídla.

Podle § 48 odst. 1 tohoto zákona druhy rostlin a živočichů, které jsou ohrožené nebo vzácné, vědecky či kulturně velmi významné, lze vyhlásit za zvláště chráněné. Podle odst. 2 tohoto ustanovení zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů se dle stupně jejich ohrožení člení na a) kriticky ohrožené, b) silně ohrožené, c) ohrožené. Podle odst. 3 tohoto ustanovení seznam a stupeň ohrožení zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů podle odstavců 1 a 2 stanoví ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.

Vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny, ve znění zákona č. 105/1997 Sb., v příloze III bodu 2. za druh silně ohrožený prohlašuje mimo jiné vydru říční (*Lutra lutra*).

Z uvedené úpravy je zřejmé, že stát zajišťuje ochranu vybraných druhů živočichů kromě jiného i tím, že zakazuje zásahy do jejich přirozeného způsobu života. Protože v důsledku toho je vyloučeno omezovat stavy této zvěře a účinně tak bránit jejímu nepříznivému působení na majetek či zdraví, zakládalo ustanovení § 34 odst. 3 zákona o myslivosti (účinné před 1. 7. 2002, od kdy byl zákon č. 23/1962 Sb. zrušen zákonem č. 449/2001 Sb., o myslivosti, v němž byla odpovědnost státu upravena ustanovením § 54 odst. 3) objektivní odpovědnost státu za škodu, kterou takto chráněná zvěř způsobila. Toto ustanovení zároveň zmocňovalo Ministerstvo financí České republiky, Ministerstvo zemědělství České republiky a Ministerstvo životního prostředí České republiky k vydání obecně závazného právního předpisu, jímž by byly stanoveny podrobnosti odškodnění. Takový předpis však vydán nebyl a podmínky, rozsah a způsob poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy upravil podrobněji až zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, účinný od 10. 5. 2000. Odvolací soud správně

dovodil, že tento zákon není možné v daném případě aplikovat, neboť žalobce se domáhá náhrady škody za období od 16. 5. 1998 do 31. 12. 1998, zatímco podle citovaného předpisu se poskytuje náhrada škody vzniklé po dni nabytí jeho účinnosti (§ 12 odst. 1 zákona č. 115/2000 Sb.).

Nelze však souhlasit s právním závěrem odvolacího soudu, že žalobci nelze náhradu škody přiznat z toho důvodu, že do zmíněného data žádný právní předpis neupravoval podmínky odpovědnosti ani rozsah náhrady. Jestliže ustanovení § 34 odst. 3 zákona č. 23/1962 Sb., o myslivosti, zakládalo nárok na náhradu škody způsobené zvěří, jejíž početní stavy nelze lovem snižovat, pak je zřejmé i při absenci zákonem předpokládaného prováděcího předpisu, který měl upravit podrobnosti odškodnění, že základní podmínky objektivní odpovědnosti státu byly dostatečným způsobem definovány právě citovaným ustanovením a že při jejich splnění byl dán nárok na náhradu škody. Z předpisů o ochraně přírody (zákon č. 114/1992 Sb. a vyhláška č. 395/1992 Sb.) lze přitom dovodit, před působením kterých živočišných druhů se tato ochrana poskytovala. Jsou-li tedy splněny zákonné předpoklady odpovědnosti státu za škodu, nemůže být jeho odpovědnost vyloučena okolností, že nebyl vydán obecně závazný právní předpis ministerstva s úpravou podrobností odškodnění, které jinak náleží přímo ze zákona. Z hlediska způsobu a rozsahu náhrady škod vzniklých v období před 10. 5. 2000 je pak nutno použít obecná ustanovení občanského zákoníku o náhradě škody (§ 442 a násl. obč. zák.).

Ze všech těchto důvodů vyplývá, že uplatněný dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. (nesprávné právní posouzení věci) je naplněn; Nejvyšší soud proto rozsudek odvolacího soudu zrušil (§ 243b odst. 2, část věty za středníkem, o. s. ř.) a vrátil věc v Krajském soudu v Českých Budějovicích k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta první, o. s. ř.).